

Đơn vị chủ trì
Host

ỦY BAN NHÂN DÂN THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH
THE HO CHI MINH CITY PEOPLE'S COMMITTEE

Đơn vị điều phối thực hiện
Organizers

TRUNG TÂM XÚC TIẾN THƯƠNG MẠI VÀ ĐẦU TƯ TP. HỒ CHÍ MINH
INVESTMENT AND TRADE PROMOTION CENTRE OF HO CHI MINH CITY

Đơn vị thường trực
Standing members

KIM & CHANG

Đơn vị tài trợ
Sponsors

KIM & CHANG

NISHIMURA
& ASAHI

TƯ LIỆU THAM KHẢO DIỄN ĐÀN FORUM REFERENCE MATERIALS

DIỄN ĐÀN HỖ TRỢ PHÁP LÝ ĐẦU TƯ 2023 INVESTMENT LEGAL SUPPORT FORUM 2023

Kiến tạo lợi thế mới cho nhà đầu tư Thành phố Hồ Chí Minh
trong bối cảnh Nghị quyết 98/2023/QH15

Open up golden opportunities for investors in Ho Chi Minh City
under the context of the Resolution No. 98/2023/QH15

ILS | INVESTMENT LEGAL SUPPORT
FORUM 2023

Đơn vị chủ trì

ỦY BAN NHÂN DÂN
THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

Đơn vị tổ chức

VIAC TRUNG TÂM TRỌNG TÀI
QUỐC TẾ VIỆT NAM

TRUNG TÂM XÚC TIẾN THƯƠNG MẠI VÀ ĐẦU TƯ
THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

TỔNG HỢP Ý KIẾN CHUYÊN GIA

DIỄN ĐÀN HỖ TRỢ PHÁP LÝ ĐẦU TƯ 2023

PHIÊN THẢO LUẬN 01

ĐẦU TƯ BẰNG PHƯƠNG THỨC HỢP TÁC ĐỐI TÁC CÔNG - TƯ (PPP) TRONG BỐI CẢNH NGHỊ QUYẾT 98 - CƠ HỘI VÀ THÁCH THỨC VỚI THÀNH PHỐ VÀ NHÀ ĐẦU TƯ

VẤN ĐỀ 1

CÁC VẤN ĐỀ TRONG QUY ĐỊNH VỀ
ÁP DỤNG HÌNH THỨC HỢP ĐỒNG
BOT VÀ BT TẠI NGHỊ QUYẾT 98

THÚC ĐẨY ĐẦU TƯ THEO HÌNH THỨC
PPP VÀO MỘT SỐ LĨNH VỰC MỚI GỒM
THỂ THAO VÀ VĂN HÓA

- Các vấn đề trong quy định về áp dụng hình thức hợp đồng BOT và BT tại Nghị quyết 98/2023/QH15
- Thúc đẩy đầu tư theo hình thức PPP vào một số lĩnh vực mới gồm thể thao và văn hóa

NHÓM CÔNG TÁC

» Những vấn đề phát sinh trong quy định về áp dụng BOT và BT trong Nghị quyết 98:

Phân nhóm vấn đề liên quan phát sinh khi mở rộng hình thức PPP đối với các lĩnh vực mới theo Nghị quyết 98/2023/QH15, điểm cần tập trung bàn luận là các sự thay đổi trong quyết định về hình thức hợp đồng BOT và BT. Nhà nước vẫn cần phải tìm cách để giảm thiểu các rủi ro này xuống mức bình thường của thị trường, nhằm tăng cường thu hút đầu tư tư nhân.

Lối tư duy chung đang theo hướng “xây dựng một chính sách về đầu tư theo hình thức PPP tại Việt Nam từ trước đến nay chủ yếu xuất phát từ nhu cầu của Nhà nước”, có thể hiểu như Nhà nước không có đủ vốn để đầu tư nên mới cần phải thu hút đầu tư tư nhân. Điều này chưa phản ánh đúng bản chất PPP, vốn là “Nhà nước khuyến khích tư nhân đầu tư vào các lĩnh vực mà tư nhân không muốn đầu tư”. Chính vì vậy, Nhà nước cần phải giảm thiểu rủi ro, đặc biệt là rủi ro pháp lý.

Ông Vũ Tú Thành

Phó Giám đốc điều hành khu vực, Hội đồng Kinh doanh Hoa Kỳ - ASEAN (USABC),
Trọng tài viên Trung tâm Trọng tài Quốc tế Việt Nam

- Các vấn đề trong quy định về áp dụng hình thức hợp đồng BOT và BT tại Nghị quyết 98/2023/QH15
- Thúc đẩy đầu tư theo hình thức PPP vào một số lĩnh vực mới gồm thể thao và văn hóa

NHÓM CÔNG TÁC

» Áp dụng PPP đối với lĩnh vực văn hóa và thể thao:

Nhà nước chưa tham gia nhiều vào các lĩnh vực này, tuy đây là các lĩnh vực vô cùng hấp dẫn đối với các đầu tư tư nhân. Trong lĩnh vực thể thao – văn hóa, mô hình và triết lý quản lý của Việt Nam có khuynh hướng quản lý giá. Điều này dẫn đến việc hình thức đối tác công – tư trở nên kém hấp dẫn trong mắt các doanh nghiệp. Về lý thuyết, các mặt hàng, dịch vụ chịu sự quản lý giá theo Luật Giá không phải phụ thuộc vào hình thức đầu tư. Tuy nhiên, trong thực tế, có thể thấy rằng, giá của dịch vụ, sản phẩm vô cùng nhạy cảm về mặt chính trị, chịu sự quản lý và theo dõi của các cơ quan địa phương, các thanh tra, dẫn đến khó khăn cho doanh nghiệp tư nhân đầu tư. Do đó, đây được xem như là một vấn đề vô cùng lớn đối với các nhà đầu tư.

- Các vấn đề trong quy định về áp dụng hình thức hợp đồng BOT và BT tại Nghị quyết 98/2023/QH15
- Thúc đẩy đầu tư theo hình thức PPP vào một số lĩnh vực mới gồm thể thao và văn hóa

NHÓM CHUYÊN MÔN

Trong hệ thống văn bản pháp luật hiện nay, Nghị quyết của Quốc hội cũng là một loại văn bản quy phạm pháp luật, có giá trị tương đương như luật. Nghị quyết 98 đặt ra các cơ chế đặc thù, thí điểm cho Thành phố Hồ Chí Minh, do đó buộc phải có các sự khác biệt, thông thoáng hơn. Tuy nhiên, cần làm rõ liệu các khác biệt này có gây cản trở việc triển khai Nghị quyết 98 hay không, từ đó có thể đặt ra hai cách tiếp cận:

(i) Theo sát các Nghị quyết hướng dẫn, chờ đồng bộ và hoàn thiện các cơ chế chính sách pháp luật;

(ii) Trên cơ sở của các khung pháp lý hiện hành, cần rà soát những gì đã có sẵn để vận dụng tối đa, triển khai nội dung mới của Nghị quyết 98, đồng thời từng bước hoàn thiện những vướng mắc kỹ thuật, pháp lý.

TS.LS. Lê Đình Vinh
Giám đốc Công ty Luật Vietthink,
Trọng tài viên Trung tâm Trọng tài Quốc tế Việt Nam

- Các vấn đề trong quy định về áp dụng hình thức hợp đồng BOT và BT tại Nghị quyết 98/2023/QH15
- Thúc đẩy đầu tư theo hình thức PPP vào một số lĩnh vực mới gồm thể thao và văn hóa

NHÓM CHUYÊN MÔN

Đối với các quy định trong Nghị quyết 98 về PPP, cụ thể về văn hóa thể thao, hiện nhóm lĩnh vực về hạ tầng xã hội chỉ mới đề cập tới 2 lĩnh vực là y tế và giáo dục. Tại Việt Nam, nhà nước đã đầu tư, quản lý khai thác, như các công trình phục vụ cho sự kiện thể thao lớn sau sự kiện giao cho địa phương quản lý nhưng khó có thể đảm bảo được hiệu quả, dẫn đến thất thoát tài sản công. Từ đó, trong Nghị quyết 98 cũng như Luật Thủ đô đã bổ sung 2 lĩnh vực thể thao và văn hóa vào các lĩnh vực ưu tiên thu hút PPP.

Tuy nhiên có một điểm cần lưu ý, nhất là trong lĩnh vực hạ tầng xã hội. Trong Luật PPP có hai dẫn hướng: **Thứ nhất** là hướng các dự án PPP vào các dự án đầu tư mới thông qua BOT và BT; **Thứ hai** là hướng các dự án PPP qua những dự án đã đầu tư đang không được khai thác hiệu quả (sân bóng, nhà thi đấu, bảo tàng, nhà hát...). Từ loại hình thứ hai này mà sinh ra phương thức đầu tư mới O&M (Quản lý vận hành): nhà đầu tư không tiến hành triển khai công trình xây dựng mới mà thuê lại các công trình của Nhà nước chu kỳ 3-5 năm, sau đó quản lý khai thác, hết chu kỳ sẽ chấm dứt hợp đồng. Các công trình văn hóa hiện nay vẫn chưa đủ hấp dẫn các nhà đầu tư tư nhân bởi các hạn chế trong khai thác.

VẤN ĐỀ 2

CƠ CHẾ PHÂN CHIA SẺ RỦI RO,
TĂNG GIẢM DOANH THU TRONG
THỰC HIỆN DỰ ÁN HỢP TÁC ĐỐI TÁC
CÔNG – TƯ (PPP)

CƠ CHẾ THU HỒI VỐN CỦA
NHÀ ĐẦU TƯ ĐỐI VỚI CÁC DỰ ÁN PPP

- Cơ chế phân chia sẻ rủi ro, tăng giảm doanh thu trong thực hiện các dự án hợp tác đối tác công - tư (PPP)
- Cơ chế thu hồi vốn của nhà đầu tư đối với các dự án PPP

NHÓM CÔNG TÁC

Các nhà đầu tư đang dần thay đổi quan điểm, khẩu vị về mặt rủi ro để gắn bó lâu dài hơn, vì thế họ chấp nhận các rủi ro ngắn hạn để có thể thu lại được những lợi ích dài hạn.

Nếu có cơ chế chia sẻ rủi ro và chia sẻ phần doanh thu tăng giảm sau khi xây dựng xong công trình, nhà đầu tư có khả năng sẽ đóng góp ý tưởng nhiều hơn trong việc nâng cao, cải thiện cấu trúc công trình. Điều này giúp tăng tính kết nối và hiệu quả hơn đối với hệ thống giao thông.

Việc cải thiện môi trường sống và kinh doanh do các dự án công trình công cộng mang lại có thể làm tăng giá đất và các giá trị tài sản rộng lớn khác (bao gồm cả quyền sử dụng không gian và ngầm) trong khu vực mục tiêu.

Từ góc độ nâng cao hiệu quả phát triển của các dự án được thực hiện thông qua PPP, việc kết hợp các điều kiện chia sẻ doanh thu hoặc chia sẻ lợi nhuận vào hợp đồng PPP là rất có ý nghĩa và giảm bớt ưu tiên của nhà đầu tư về việc tối đa hóa lợi nhuận thông qua xây dựng cơ sở hạ tầng mà quan tâm nhiều hơn đến việc tối đa hóa lợi nhuận thông qua việc sử dụng cơ sở hạ tầng và lợi ích của nó trong một khoảng thời gian dài hơn.

Ông Karasawa Masayuki

Đại diện Thường trú Văn phòng JICA Việt Nam
Chi nhánh Thành phố Hồ Chí Minh

- Cơ chế phân chia sẻ rủi ro, tăng giảm doanh thu trong thực hiện các dự án hợp tác đối tác công - tư (PPP)
- Cơ chế thu hồi vốn của nhà đầu tư đối với các dự án PPP

NHÓM CÔNG TÁC

» Kinh nghiệm từ Nhật Bản và đặc khu hành chính Hồng Kông, Trung Quốc:

Tại Nhật Bản:

Nhiều công ty đường sắt tư nhân, với tư cách là chủ sở hữu và nhà đầu tư dự án, có chuyên môn sâu rộng về phát triển đô thị bên cạnh quản lý đường sắt, làm việc với các nhà đầu tư khác để tiến hành các dự án TOD.

Chính phủ và chính quyền địa phương đang hỗ trợ các khoản đầu tư giúp nâng cao giá trị tài sản thông qua việc bãi bỏ quy định và cải cách thể chế, chẳng hạn như việc sử dụng không gian xung quanh các ga đường sắt và tàu điện ngầm.

Tại đặc khu hành chính Hồng Kông, Trung Quốc:

Chính quyền địa phương trao cho Tập đoàn MTR quyền xây dựng đường sắt và phát triển các khu vực xung quanh nhà ga theo giá thị trường trước khi có dự án phát triển đường sắt, và Tập đoàn MRT, một đơn vị kinh doanh có bí quyết thành thạo trong lĩnh vực phát triển vùng, cung cấp đất cho các công ty phát triển bất động sản sau khi thực hiện dự án để thu hồi giá trị thị trường tăng lên, sau đó được sử dụng để tài trợ cho dự án phát triển đường sắt tiếp theo.

Chính quyền thành phố cho phép Tập đoàn MRT thực hiện các biện pháp đặc biệt để nói lỏng các quy định xây dựng xung quanh các ga và hỗ trợ các nhà đầu tư tư nhân đưa ra các đề xuất hấp dẫn.

- Cơ chế phân chia sẻ rủi ro, tăng giảm doanh thu trong thực hiện các dự án hợp tác đối tác công - tư (PPP)
- Cơ chế thu hồi vốn của nhà đầu tư đối với các dự án PPP

NHÓM CÔNG TÁC

TP. Hồ Chí Minh xác định PPP được áp dụng cho các dự án lớn. Vậy để xây dựng các dự án này, cần phải có những ý tưởng đồng bộ như quy hoạch chung, đầu tư dự án một cách lâu dài, cho phép nhà đầu tư tham gia một số hoạt động sau khi xây dựng và vận hành một thời gian như BOT hay sau khi được nhà nước trả tiền/ quỹ đất như BT. Điều này thúc đẩy các nhà đầu tư hợp tác tạo ra chu kỳ trong đó chính quyền Thành phố Hồ Chí Minh thu hồi một phần vốn đầu tư, đảm bảo giá trị tài sản tăng lên an toàn hơn. Cần xem xét sử dụng các nguồn lực thu hồi được làm nguồn vốn để thực hiện các dự án công khác hoặc để cấp các ưu đãi mới (chẳng hạn như khoảng cách tài chính khả thi (Viability Gap Finance), các khoản vay ưu đãi, tín dụng thuế, v.v.) cho các dự án dựa trên PPP khác.

- Cơ chế phân chia sẻ rủi ro, tăng giảm doanh thu trong thực hiện các dự án hợp tác đối tác công - tư (PPP)
- Cơ chế thu hồi vốn của nhà đầu tư đối với các dự án PPP

NHÓM CHUYÊN MÔN

» Kinh nghiệm từ Trung Quốc:

Tại Trung Quốc, Nghị quyết 37 được ban hành và có hiệu lực từ năm 2014 đến 2019, bên cạnh đó, vào tháng 11/2023, Trung Quốc cũng cho phép một cơ chế mà khu vực tư nhân có thể có quyền lợi lớn hơn bằng cách trao quyền cho khu vực này cũng như nhiều chính sách, cơ chế liên quan đến chia sẻ lợi nhuận hợp lý giữa công và tư. Nhận thấy, Nghị quyết 98 của Quốc hội Việt Nam sẽ đóng vai trò nhằm mở rộng không gian phát triển của các dự án PPP và cho phép khu vực tư nhân có nhiều cơ hội, tương tự như văn bản Nghị quyết 37 tại Trung Quốc.

Đối với doanh nghiệp, hoạt động chính của họ là giao dịch thương mại nên tất nhiên vấn đề tài chính, lợi nhuận phải được đặt lên hàng đầu. Do đó, đối với các dự án hợp tác công tư, cần phải có một phương tiện để đảm bảo cho nhà đầu tư về khả năng thu lợi của họ. Hy vọng Nghị quyết 98 này sẽ phát huy tác dụng, tạo động lực cho thị trường từ một phương án chi trả, chia sẻ lợi nhuận để nhà đầu tư cảm thấy thực sự hứng thú với dự án.

Bà Meir Tiebalde

CEO và Đồng sáng lập Công ty
TNHH Kirin Consulting Vietnam

- Cơ chế phân chia sẻ rủi ro, tăng giảm doanh thu trong thực hiện các dự án hợp tác đối tác công - tư (PPP)
- Cơ chế thu hồi vốn của nhà đầu tư đối với các dự án PPP

NHÓM CHUYÊN MÔN

Ở Trung Quốc, có tồn tại các mô hình như sau:

(i) người tiêu dùng sẽ chi trả trực tiếp khi sử dụng dịch vụ từ dự án PPP;

(ii) chính phủ chi trả bằng tiền trực tiếp hoặc bằng quỹ đất.

Như vậy, vấn đề cần nhấn mạnh ở đây là cách thức nhà nước tính toán và đảm bảo hoàn trả, chia sẻ lợi nhuận với nhà đầu tư. Ở Trung Quốc, chính phủ đưa ra ưu đãi bằng cách nếu dự án có quy mô vốn ở ngưỡng quy định, nhà đầu tư sẽ được hưởng mức lãi suất ưu đãi và nhà nước sẽ trả cho nhà đầu tư ngược lại. Ở điểm này, Luật PPP Việt Nam đã khá tương đồng với Luật PPP Trung Quốc, tuy nhiên, khi nghiên cứu kỹ hơn, Việt Nam chưa có biện pháp huy động vốn, quản lý nguồn xã hội hóa hay một số nguồn khác, cũng chưa có những công ty quản lý dự án chuyên nghiệp.

VẤN ĐỀ 3

TRANH CHẤP CÓ THỂ PHÁT SINH
KHI THỰC HIỆN HỢP ĐỒNG HỢP TÁC
ĐỐI TÁC CÔNG - TƯ

NHỮNG RÀNG BUỘC CẦN CÓ TRONG
HỢP ĐỒNG KHI LỰA CHỌN ĐẦU TƯ
BẰNG HÌNH THỨC HỢP TÁC ĐỐI TÁC
CÔNG - TƯ

- Tranh chấp có thể phát sinh khi thực hiện hợp đồng hợp tác đối tác công - tư
- Những ràng buộc cần có trong hợp đồng khi lựa chọn đầu tư bằng hình thức hợp tác đối tác công - tư

NHÓM CÔNG TÁC

»» Đánh giá chung

Nhà đầu tư nước ngoài vẫn còn rất hứng thú vào thị trường Việt Nam và dành niềm tin cho chính phủ Việt Nam, kể cả trong bối cảnh thế giới đầy bất ổn và khó khăn do ảnh hưởng từ việc dịch chuyển địa kinh tế, địa chính trị. Điều đáng mừng là Chính phủ và chính quyền thành phố Hồ Chí Minh đã có tầm nhìn xa khi quyết định cải cách luật pháp cũng như đề ra nhiều chính sách rất mới, mang tính đột phá, đặc biệt trong lĩnh vực PPP.

Ông Seck Yee Chung

Phó Chủ tịch Hiệp hội Thương mại Singapore tại Việt Nam (SCCV),
Luật sư điều hành Công ty Luật Baker & McKenzie

»» Các vấn đề liên quan đến hợp đồng PPP:

Luật PPP xuất hiện nhưng chưa thực sự đồng nhất với một số văn bản khác, dẫn tới việc hiểu sai hoặc mỗi cơ quan lại có một cách hiểu khác nhau, do đó, có nhiều đạo luật chồng chéo nhau. Như vậy, đối với nhà đầu tư, họ sẽ cảm thấy vô cùng rắc rối, ngược lại, ở phía chính phủ, việc chồng chéo này cũng gây ra sự khó khăn trong quá trình quản lý. Do đó, tầm quan trọng của một bộ khung pháp lý hoàn chỉnh, minh bạch trong từng khâu nên được nâng lên.

- Tranh chấp có thể phát sinh khi thực hiện hợp đồng hợp tác đối tác công - tư
- Những ràng buộc cần có trong hợp đồng khi lựa chọn đầu tư bằng hình thức hợp tác đối tác công - tư

NHÓM CÔNG TÁC

Chính vì thế, chúng ta thực sự cần một hợp đồng mẫu, sau đó, đối với từng dự án cụ thể, các bên có thể tự do thêm, bớt các điều khoản để cụ thể hóa trong từng trường hợp nhưng về căn bản, hợp đồng mẫu đã tạo ra xương sống cho việc triển khai dự án PPP. Thêm vào đó, các quy định điều chỉnh việc thực hiện dự án PPP cũng nằm rải rác ở nhiều văn bản, khi có hợp đồng mẫu, nhà đầu tư sẽ không mất công tìm hiểu ở nhiều nguồn, không mất công tự mình đào bới từ trong quá nhiều luật – điều này đặc biệt có ý nghĩa đối với nhà đầu tư nước ngoài vốn đã không thông thuộc pháp luật và bối cảnh ở Việt Nam.

» Những tranh chấp điển hình có thể phát sinh trong quá trình triển khai dự án PPP:

Tranh chấp trong dự án PPP thường phát sinh từ một số nguyên nhân sau:

1. Hệ thống pháp luật nói chung thiếu sự thống nhất, rõ ràng, đặc biệt là sự xung đột, chồng chéo giữa các văn bản pháp luật khác nhau;
2. Phát sinh trong hoạt động đấu thầu lựa chọn nhà đầu tư;
3. Phát sinh từ việc vượt mức chi phí xây dựng, cơ chế thanh toán chậm trễ, đền bù giải phóng mặt bằng và đất đai, vấn đề cấp phép và thay đổi phạm vi hợp đồng;
4. Chưa có cơ quan chuyên trách quản lý PPP ở cấp trung ương và địa phương;

Từ những nguyên nhân trên, có thể thấy, sự xung đột khi thực hiện dự án PPP là không thể tránh khỏi, vì vậy, chúng ta cần quan tâm và nỗ lực đơn giản hóa thủ tục, tăng cường tính hiệu quả của các cơ chế giải quyết tranh chấp.

- Tranh chấp có thể phát sinh khi thực hiện hợp đồng hợp tác đối tác công - tư
- Những ràng buộc cần có trong hợp đồng khi lựa chọn đầu tư bằng hình thức hợp tác đối tác công - tư

NHÓM CÔNG TÁC

Còn lại, bên cạnh những vấn đề đã được quy định rõ ràng tại luật, đối với các vấn đề mà luật Việt Nam chưa có quy định, các bên tham gia hợp đồng nên có quyền sử dụng luật pháp nước ngoài để giải thích các điều khoản của hợp đồng PPP nếu luật pháp trong nước chưa đầy đủ và chưa quy định nhiều vấn đề về các điều khoản này.

Một vấn đề nữa liên quan đến tài chính trong các dự án PPP. Chỉ khi có một cơ chế tài chính, cơ chế cho vay phù hợp thì sức hút của thành phố, của quốc gia mới được nâng tầm trong mắt nhà đầu tư. Hiện nay, đã có một số tổ chức tín dụng nước ngoài quan tâm đến thị trường tại Việt Nam, tuy nhiên, họ vẫn chưa thể triển khai do Chính phủ vẫn chưa cho phép điều này.

- Tranh chấp có thể phát sinh khi thực hiện hợp đồng hợp tác đối tác công - tư
- Những ràng buộc cần có trong hợp đồng khi lựa chọn đầu tư bằng hình thức hợp tác đối tác công - tư

NHÓM CHUYÊN MÔN

» Vấn đề thực thi Luật PPP và Nghị quyết 98 về giải quyết tranh chấp khi thực hiện hợp đồng PPP:

Hai luồng tranh chấp chính phát sinh trong hợp đồng PPP: (i) doanh nghiệp đầu tư – cơ quan nhà nước; (ii) giữa các nhà thầu, các công ty tham gia trong quá trình thực hiện dự án PPP. Tính chất vụ tranh chấp cũng khác nhau và được phân loại dựa trên thành phần tham gia có bao gồm nhóm nhà đầu tư trong nước và nhà đầu tư nước ngoài. Luật PPP cũng phân định khá rõ ràng hai nhóm này trong các quy định liên quan đến giải quyết tranh chấp khi cho phép đối với nhà đầu tư trong nước được giải quyết thông qua tòa án và trọng tài Việt Nam; ngược lại, đối với nhà đầu tư

nước ngoài, các bên có thêm lựa chọn về các phương thức giải quyết tranh chấp khác, bao gồm hình thức ghi nhận sự tự thỏa thuận của các bên với nhau và sự thỏa thuận này sẽ được áp dụng những phương thức được ghi nhận khác. Ví dụ, trong các dự án PPP xây dựng, hình thức giải quyết tranh chấp phổ biến trên thế giới là thông qua Ban xử lý tranh chấp, Ban phòng ngừa và giải quyết tranh chấp (DAB/DAAB). Đây là phương thức giải quyết tranh chấp rất phổ biến trên thế giới, tuy nhiên, Luật PPP chưa nói rõ là có cho phép áp dụng tại Việt Nam hay không.

LS. Nguyễn Trung Nam
Luật sư Sáng lập Công ty Luật TNHH EPLegal,
Trọng tài viên VIAC

- Tranh chấp có thể phát sinh khi thực hiện hợp đồng hợp tác đối tác công - tư
- Những ràng buộc cần có trong hợp đồng khi lựa chọn đầu tư bằng hình thức hợp tác đối tác công - tư

NHÓM CHUYÊN MÔN

Nghị quyết 98 chỉ mới giải quyết được các vấn đề về chính sách, còn khi có trục trặc xảy ra, những trường hợp mà hợp đồng PPP phải chấm dứt sớm sẽ được giải quyết như thế nào thì Nghị quyết không đề cập tới. Hiện nay, Luật PPP cũng như các Nghị định hướng dẫn có thể hiện việc nếu như hợp đồng chấm dứt sớm thì bên nhà đầu tư sẽ được chi trả một số khoản bồi thường trong một số trường hợp hợp đồng chấm dứt sớm; tuy vậy, việc bảo đảm cho khoản chi trả này lại không rõ ràng.

Bên cạnh đó, Điều 52 của Luật PPP cũng quy định rất rõ ràng hợp đồng PPP chỉ được chấm dứt trong một số trường hợp cụ thể chứ không phải tất cả mọi trường hợp. Như vậy, nếu các bên muốn thỏa thuận chấm dứt hợp đồng sớm thì có được hay không? Đối với câu hỏi này, hiện nay, theo quy định của Điều 52 là không thể, nếu có thỏa thuận thì bên cơ quan nhà nước cũng sẽ phải xin phép các cơ quan cấp trên, các Bộ, ngành liên quan và quy trình này thì không hề dễ dàng.

Một số vấn đề khác liên quan đến chủ thể ký hợp đồng PPP:

Thực tiễn cho thấy một số trường hợp phán quyết trọng tài nước ngoài đã không thể được công nhận và cho thi hành phán quyết tại Việt Nam với lý do chủ thể có thẩm quyền ký kết hợp đồng phải là cơ quan nhà nước có thẩm quyền. Do vậy, việc xác định chủ thể ký kết hợp đồng là rất khó khăn. Chuyên gia đề xuất cần xác định chủ thể ký kết hợp đồng rất rõ ràng.

Nói thêm về vấn đề giải quyết tranh chấp, hiện nay, các hình thức giải quyết tranh chấp thương mại tại Việt Nam đã cập nhật hơn và hòa giải đã phát triển hơn với đội ngũ hòa giải viên rất chuyên nghiệp. Điều lo ngại của cơ quan nhà nước là khi xảy ra tranh chấp, làm thế nào để thương lượng được, mức nào là có thể chấp nhận, và hòa giải sẽ là một lối ra hiệu quả cho các tranh chấp này.

Đơn vị chủ trì

ỦY BAN NHÂN DÂN
THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

Đơn vị tổ chức

VIAC TRUNG TÂM TRỌNG TÀI
QUỐC TẾ VIỆT NAM

TRUNG TÂM XÚC TIẾN THƯƠNG MẠI VÀ ĐẦU TƯ
THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

TỔNG HỢP Ý KIẾN CHUYÊN GIA

DIỄN ĐÀN HỖ TRỢ PHÁP LÝ ĐẦU TƯ 2023

PHIÊN THẢO LUẬN 02

THU HÚT NHÀ ĐẦU TƯ CHIẾN LƯỢC ĐỐI VỚI CÁC DỰ ÁN "XANH"

VẤN ĐỀ 1

**NỖ LỰC CỦA NGHỊ QUYẾT 98/2023/QH15
TRONG GIẢI QUYẾT THÁCH THỨC CỦA
CÁC DỰ ÁN “XANH”**

**ĐIỀU KIỆN VÀ THỦ TỤC ĐẦU TƯ VÀO
CÁC DỰ ÁN NĂNG LƯỢNG SẠCH TẠI
THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH**

- Nỗ lực của Nghị quyết 98/2023/QH15 trong giải quyết thách thức của các dự án “xanh”
- Điều kiện và thủ tục đầu tư vào các dự án năng lượng sạch tại Thành phố Hồ Chí Minh

NHÓM CÔNG TÁC

Các cơ chế được cho phép tại Nghị quyết 98, kết hợp với những nỗ lực tích cực của chính quyền thành phố Hồ Chí Minh, tạo ra những cơ hội đối với đầu tư xanh tại Thành phố. Liên quan đến các công trình xanh, Việt Nam hiện có hơn 300 dự án với diện tích hơn 7.2 triệu mét vuông theo tiêu chuẩn xây dựng xanh. Trong đó, Thành phố Hồ Chí Minh dẫn đầu cả nước với 67 dự án xây dựng xanh, xếp thứ hai về diện tích sàn xây dựng xanh được chứng nhận, với tổng cộng 1.3 triệu mét vuông.

Sở Xây dựng Thành phố Hồ Chí Minh đang tích cực tham gia vào các hoạt động thanh soát, kiểm tra, quản lý rủi ro và chuẩn bị cho các tình huống liên quan đến cung cấp nước.

Điều này cũng mở ra những cơ hội đi cùng với những thách thức trong lĩnh vực xanh dưới khuôn khổ của Nghị quyết 98.

Ông Giandomenico Zappia

Thành viên Ban Lãnh đạo EuroCham Việt Nam,
Phó Chủ tịch Tiểu ban Phát triển Xanh, Chủ tịch Tiểu ban Tài chính Bền vững

- Nỗ lực của Nghị quyết 98/2023/QH15 trong giải quyết thách thức của các dự án “xanh”
- Điều kiện và thủ tục đầu tư vào các dự án năng lượng sạch tại Thành phố Hồ Chí Minh

NHÓM CÔNG TÁC

Nhà đầu tư đánh giá cao sự khuyến khích của Nghị quyết 98 đối với các dự án năng lượng mặt trời trên mái và trao đổi tín chỉ carbon để đóng góp vào ngân sách của thành phố và các sáng kiến bền vững khác tại Thành phố Hồ Chí Minh. Tuy nhiên, để Nghị quyết trở nên khả thi và thực tế hơn, thành phố cần có kế hoạch cụ thể cho việc triển khai, tài chính, quy hoạch đất, bồi thường và giải phóng mặt bằng được điều chỉnh sao cho phù hợp với môi trường địa phương. Chúng ta kỳ vọng vào tính bền vững, cùng với đó cũng phải thực thi được về mặt kinh tế. Vấn đề là phải huy động sự tham gia của các ngân hàng để giải quyết các vấn đề tài chính. Thành phố, và Sở Kế hoạch và Đầu tư cần thỏa thuận và đưa ra khung giá để làm giảm tối thiểu sự không chắc chắn về giá cả và về mặt pháp luật cho các dự án này.

- Nỗ lực của Nghị quyết 98/2023/QH15 trong giải quyết thách thức của các dự án “xanh”
- Điều kiện và thủ tục đầu tư vào các dự án năng lượng sạch tại Thành phố Hồ Chí Minh

NHÓM CÔNG TÁC

Nghị quyết 98 đang đặt ra những quy định khá nghiêm khắc đối với nhà đầu tư khi nhà đầu tư phải đưa ra nhiều cam kết. Có thể thấy, mặc dù Nghị quyết 98 nhằm mục đích thu hút đầu tư chiến lược và đơn giản hóa bối cảnh đầu tư tại Thành phố Hồ Chí Minh nhưng rõ ràng nhà đầu tư cần phải cảnh giác cao hơn với các trở ngại tiềm ẩn.

Bên cạnh đó, trong khi tiềm năng giảm thuế suất thuế thu nhập doanh nghiệp là một lợi thế đáng kể thì lại xuất hiện thách thức do chưa có hướng dẫn rõ ràng cho các hoạt động xã hội hóa trong lĩnh vực môi trường. Để giải quyết những thách thức này, các quy tắc minh bạch cho các hoạt động xã hội hóa là bắt buộc, cung cấp sự rõ ràng về tiêu chí đủ điều kiện và tài liệu cần thiết.

Đối với việc phát triển lĩnh vực năng lượng sạch, xanh, việc tận dụng khí/LNG nên được thực hiện trước, sau đó tích hợp các nguồn năng lượng tái tạo nhỏ hơn gần các điểm tiêu thụ. Chiến lược kép này đảm bảo việc sản xuất năng lượng phù hợp chính xác với nhu cầu, thúc đẩy cả hiệu quả và tính bền vững.

Bà Lâm Nguyễn Hoàng Thảo

Đại diện Hiệp hội Thương mại Hoa Kỳ tại Việt Nam (AmCham),
Luật sư Cộng sự Công ty Luật Russin & Vecchi

- Nỗ lực của Nghị quyết 98/2023/QH15 trong giải quyết thách thức của các dự án “xanh”
- Điều kiện và thủ tục đầu tư vào các dự án năng lượng sạch tại Thành phố Hồ Chí Minh

NHÓM CÔNG TÁC

Một trong những vấn đề lớn mà chúng tôi nhận thấy trong tiến trình đầu tư các dự án năng lượng sạch đó là vấn đề liên quan đến thỏa thuận mua bán điện (PPA) hiện nay giữa các công ty năng lượng tái tạo và Tập đoàn Điện lực Việt Nam (EVN). Theo đó, các thỏa thuận mua bán điện hiện nay đang phải đối mặt với một số vấn đề cấp bách, cản trở sự phát triển của ngành năng lượng tái tạo và gây bất ổn cho các nhà đầu tư. Rào cản hành chính, bao gồm thủ tục cấp phép kéo dài và những lo ngại về tính minh bạch và tham nhũng, làm tăng thêm sự chậm trễ và chi phí cho việc phát triển dự án.

Nhà đầu tư ủng hộ việc nhanh chóng thiết lập các hợp đồng tiêu chuẩn hóa, đơn giản hóa thủ tục tiếp cận lưới điện và một chiến dịch nâng cao nhận thức cộng đồng. Hợp tác quốc tế có thể mang lại những hiểu biết sâu sắc có giá trị cho việc triển khai hiệu quả các biện pháp này, thúc đẩy sự phát triển mạnh mẽ của năng lượng tái tạo ở Việt Nam, trong đó có thể học tập kinh nghiệm của Hoa Kỳ và Châu Âu về “DPPA” ảo.

- Nội lực của Nghị quyết 98/2023/QH15 trong giải quyết thách thức của các dự án “xanh”
- Điều kiện và thủ tục đầu tư vào các dự án năng lượng sạch tại Thành phố Hồ Chí Minh

NHÓM CHUYÊN MÔN

» Đánh giá chung về quy trình lựa chọn nhà đầu tư vào các dự án năng lượng sạch theo Nghị quyết 98:

Đối với các dự án có quy mô lớn, việc phân bổ rủi ro hợp lý, có quy trình rõ ràng được xem là yêu cầu bắt buộc. Chúng ta thường thấy một số vấn đề gặp phải tại Việt Nam liên quan đến các dự án lớn thường phát sinh từ:

- + Giải phóng mặt bằng và thủ tục hành chính chậm trễ;
- + Vấn đề về thanh toán đối trong thỏa thuận mua bán giá điện (PPA);
- + Những thay đổi trong quy định pháp luật, chính sách, thể chế;
- + Sự kết nối với các công trình khác;
- + Rủi ro phát sinh trong quá trình xây dựng;
- + Sự trì hoãn hoặc không thực hiện thanh toán khi thực hiện mua bán điện (từ phía EVN);
- + Các vấn đề khác liên quan đến môi trường...

Để hạn chế những vấn đề nói trên, Chính phủ cần có sự đồng thuận và hỗ trợ mạnh mẽ để tạo thuận lợi hóa cho nhà đầu tư.

LS. Kazuhide Ohya
Luật sư Thành viên Công ty Luật TNHH
Nishimura & Asahi (Việt Nam)

- Nỗ lực của Nghị quyết 98/2023/QH15 trong giải quyết thách thức của các dự án “xanh”
- Điều kiện và thủ tục đầu tư vào các dự án năng lượng sạch tại Thành phố Hồ Chí Minh

NHÓM CHUYÊN MÔN

» Quy trình đấu thầu đối với các dự án năng lượng sạch:

Quy trình đấu thầu yêu cầu rất nhiều công đoạn. Nhà đầu tư thực sự cần một quy trình, một danh sách có vai trò như checklist để kiểm soát những gì họ đã làm, cần làm.

Tại Nhật Bản, theo kinh nghiệm khi thực hiện những dự án điện gió ngoài khơi, Chính phủ Nhật Bản sẽ chọn ra một khu cho phép khai thác điện gió ngoài khơi và thông báo các bên liên quan, trong đó bao gồm cả những nhà đầu tư nước ngoài. Sau đó, việc đấu thầu công khai sẽ được diễn ra, kế tiếp, Hội đồng đánh giá sẽ được thành lập với sự tham gia của Chính phủ cùng các doanh nghiệp lớn, uy tín trên thị trường và sẽ đưa ra những khuyến khích nhà đầu tư tham gia vào dự án như nêu rõ những ưu đãi nào nhà đầu tư sẽ nhận được thông qua một thang đánh giá bao gồm nhiều tiêu chí rất cụ thể. Như vậy, nhà đầu tư nhìn vào bảng đánh giá trên sẽ biết được họ có thể thực hiện dự án được hay không.

Tại Nhật Bản, quy trình đấu thầu trên đây là bắt buộc đối với dự án điện ngoài khơi còn đối với các dự án tại các lĩnh vực khác, Nhật Bản chọn cách tiếp cận mềm dẻo hơn, tùy thuộc vào quy mô của dự án, miễn sao tạo cho nhà đầu tư tâm lý thoải mái về một chính sách có lợi cho cả hai bên để nhà đầu tư xuống tiền, nhà nước thực hiện được thêm nhiều dự án có ý nghĩa.

VẤN ĐỀ 2

CÁC VẤN ĐỀ VỀ TÀI CHÍNH TRONG
PHÁT TRIỂN DỰ ÁN NĂNG LƯỢNG
SẠCH VÀ ƯU ĐÃI TÀI CHÍNH ĐẶT RA
TẠI NGHỊ QUYẾT 98.

NHÓM CÔNG TÁC

Theo ước tính, hiện nay, Thành phố Hồ Chí Minh cần tới hơn 10 nhà máy xử lý nước thải để đáp ứng được nhu cầu của Thành phố mà chi phí xây dựng mỗi nhà máy ước tính là 5000 – 6000 tỷ VND. Nghị quyết 98 cũng quy định tại khoản 10 liên quan đến cơ chế tài chính cho các dự án giảm phát thải nhà kính (tuy không trực tiếp đề cập đến dự án xử lý nước thải tuy nhiên theo nghiên cứu cho thấy, ngành nước thải là một trong những ngành phát thải carbon cao nhất khi mỗi năm ngành này phát thải ra môi trường hơn 800 tấn CO₂ – ngang bằng hoặc thậm chí cao hơn ngành hàng không và vận tải biển).

Có thể thấy, lượng CO₂ mà ngành nước thải ra môi trường là rất cao nhưng ít ai để ý tới điều này. Một phần nguyên nhân có thể lý giải rằng nước là một phần thiết yếu của cuộc sống, chính vì lẽ đó, vấn đề liên quan tới nước thường núp bóng danh nghĩa môi trường – biến đổi khí hậu nên ít bị chú ý hơn ngành hàng không hay ngành vận tải.

Chính vì vậy, chuyên gia đặt vấn đề ở đây rằng:

(i) Nếu như một hệ thống xử lý nước tiêu tốn rất nhiều carbon thì các tổ chức tài chính có hỗ trợ cho vay trong trường hợp những nhà máy này thay đổi các vận hành hay giảm thiểu carbon hay không?

(ii) Tại Thành phố, đơn vị hay cơ quan quản lý nhà nước nào xác định được lượng phát thải carbon để đánh giá tín chỉ cho dự án này vì nếu nói một cách chung chung thì dự án nào cũng là dự án xanh nhưng xanh như thế nào thì đủ điều kiện?

TS. Đinh Minh Đạo
Chủ tịch Hội đồng Thành viên
Công ty TNHH CA Water

NHÓM CÔNG TÁC

Một phần gợi mở tiếp theo, hiện nay, diễn giả đang làm việc với các quỹ đầu tư quốc tế ở Châu Âu và ở Việt Nam, họ sẵn sàng tham gia các dự án PPP nhằm tài trợ 5-10% tổng mức đầu tư của dự án dưới hình thức viện trợ không hoàn lại để thực hiện dự án PPP trong lĩnh vực xử lý nước thải. Tuy vậy, Thành phố lại chưa có cơ chế để xử lý và đón nhận nguồn vốn này. Nếu là vốn viện trợ thì bắt buộc phải thông qua Bộ Kế hoạch & Đầu tư, Bộ Tài chính, nghĩa là phải thông qua Chính phủ, nhưng ở phía Nhà đầu tư, họ lại muốn tập trung vào một dự án cụ thể, ở một tỉnh thành cụ thể.

Ví dụ như trường hợp ở Vĩnh Long, tỉnh này nhận vốn viện trợ 20 triệu Euro trong tổng mức đầu tư 200 triệu Euro cho hệ thống xử lý nước thải của toàn tỉnh, song, tính đến nay đã là 2 năm kể từ ngày nhà đầu tư quyết định tài trợ nhưng số tiền này chưa về tới ngân sách tỉnh để triển khai. Như vậy, các quỹ đầu tư tài chính rất lo ngại. Nếu có nguồn vốn này thì sẽ là động lực kích cầu rất lớn để thu hút nhà đầu tư trong dự án đầu tư nước thải hạ tầng quy mô lớn lên tới hàng tỷ đô la; điều này yêu cầu sự tham gia của không chỉ đầu tư tư nhân mà còn cần cả đầu tư nhà nước cũng như sự chấp nhận rủi ro của nhà nước khi thực hiện dự án.

NHÓM CHUYÊN MÔN

Bà Đỗ Thị Thu Hà

Phó Tổng Giám đốc, Trưởng Bộ phận
Tư vấn Phát triển bền vững, Lãnh đạo
Khối Cơ sở hạ tầng, Chính phủ
và Y tế KPMG Việt Nam

Nhìn từ góc độ quốc tế, các ngân hàng nước ngoài đã có những quỹ tín dụng xanh, khung về tín dụng xanh quốc tế, dựa trên đó, các tổ chức này phát triển các sản phẩm của mình. Dựa trên các tiêu chí đó, các tổ chức tài chính này sẽ cho doanh nghiệp đáp ứng các tiêu chí ESG vay vốn với mức lãi suất ưu đãi.

Tuy nhiên, khi nhìn vào thực tiễn trong nước, các dịch vụ này còn khá hạn chế: một số ngân hàng thì chưa phát triển sản phẩm đó, một số ngân hàng thì đang trong quá trình nghiên cứu phát triển.

Tại Thành phố, đơn vị hay cơ quan quản lý nhà nước nào xác định được lượng phát thải carbon để đánh giá tín chỉ cho dự án này? Vì nếu nói một cách chung chung, dự án nào cũng là dự án xanh nhưng xanh như thế nào thì đủ điều kiện?

NHÓM CHUYÊN MÔN

Tại Việt Nam, vấn đề liên quan đến kinh tế xanh, kinh tế tuần hoàn và các tiêu chuẩn đánh giá mức độ xanh của một doanh nghiệp, một dự án còn khá mới. Thuế carbon toàn cầu sẽ đánh trên các mặt hàng xuất khẩu, mà Việt Nam chúng ta lại xuất khẩu rất nhiều cho nên, ta phải có chứng nhận thải ra lượng CO2 đạt chuẩn và cơ quan nhà nước có thẩm quyền cần có cơ chế xác nhận để nhà đầu tư tính vào như tín chỉ carbon để khi xuất khẩu sang châu Âu và các thị trường khác, họ nhận được ưu đãi tại các ngân hàng nước ngoài. Để thực hiện hóa điều này, nếu lúc trước cần tới 18 Bộ, ngành để phê duyệt điều này thì Chính phủ đã cho phép giảm xuất chỉ cần thông qua 8-9 Bộ, ngành. Như vậy, Thành phố Hồ Chí Minh có thể đề xuất để được thực hiện để thuận lợi hơn khi cấp tín chỉ carbon của doanh nghiệp.

Liên quan đến Nghị quyết 98, điều mà chuyên gia trần trở liên quan đến vấn đề khi các nhà đầu tư chiến lược tham gia vào dự án chắc chắn sẽ yêu cầu các ưu đãi vượt khung/ưu đãi ngoài luật. Nghị quyết này có nêu rõ nhà đầu tư có quyền lựa chọn áp dụng ưu đãi theo Nghị quyết 98 hoặc theo pháp luật hiện hành. Vấn đề đặt ra ở đây là liệu rằng Nhà đầu tư có thể áp dụng cả hai hay không? Nghị quyết 98 thì chưa thực sự liên kết với các luật và các vấn đề nói trên. Như vậy, khi chúng ta mở rộng cửa để mời nhà đầu tư vào đầu tư thì chúng ta phải có cơ chế để hỗ trợ họ được hưởng quyền lợi hợp lý bằng cách quy định các danh mục và mức ưu đãi cụ thể, rõ ràng cũng như quy định những ưu đãi nào có thể đàm phán. Chúng ta không nên chỉ dựa vào Nghị quyết 98 mà cần phải có những quy định, hướng dẫn cụ thể. Chỉ có như vậy, Thành phố mới thực sự trở nên hấp dẫn với nhà đầu tư.

VẤN ĐỀ 3

NHỮNG VẤN ĐỀ PHÁP LÝ CẦN
CÂN NHẮC TRONG NGHỊ QUYẾT
98 ĐỂ THỨC ĐẨY VÀ KIỂM SOÁT
CÁC DỰ ÁN NĂNG LƯỢNG SẠCH
TẠI THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

RỦI RO VỚI NHÀ ĐẦU TƯ
CHIẾN LƯỢC CÓ THỂ ĐỐI MẶT
KHI QUYẾT ĐỊNH ĐẦU TƯ VÀO
CÁC DỰ ÁN NĂNG LƯỢNG SẠCH

Vấn đề 3:

- Những vấn đề pháp lý cần cân nhắc trong Nghị quyết 98 để thúc đẩy và kiểm soát các dự án năng lượng sạch tại Thành phố Hồ Chí Minh
- Rủi ro với nhà đầu tư chiến lược có thể đổi mặt khi quyết định đầu tư vào các dự án năng lượng sạch

NHÓM CÔNG TÁC

Theo quan sát, hơn 50% lượng điện mà Việt Nam lắp đặt mới hiện tại đã đáp ứng tiêu chuẩn về xanh rồi như thủy điện, điện mặt trời.

Về điện mặt trời áp mái, theo nghiên cứu của Thành phố Hồ Chí Minh kết hợp cùng WorldBank, nếu lắp đặt được hệ thống điện mặt trời áp mái trên các máy tòa nhà công tại Thành phố Hồ Chí Minh cũng đã sản xuất ra một lượng điện rất lớn, đầy đủ cho cả thành phố. Như vậy, ý tưởng về vấn đề này quy định trong Nghị quyết 98 là hoàn toàn hợp lý.

Tuy nhiên, về vấn đề tự sản tự tiêu, như đã đề cập ở trên, Thành phố có thể cung cấp một lượng điện rất lớn từ việc sử dụng hệ thống điện mặt trời áp mái, việc tự sản tự tiêu có thể là lãng phí - trong trường hợp đã đủ khả năng cung cấp mà không bán thêm cho các nơi khác nữa. Vì vậy, chuyên gia đánh giá Thành phố có thể cân nhắc đến việc hòa vào mạng lưới quốc gia.

Ông Frederick R. Burke
Phó Chủ tịch Hiệp hội Doanh nghiệp
Hong Kông tại Việt Nam (HKBAV),
Cố vấn cấp cao Công ty Luật Baker & McKenzie.

- Những vấn đề pháp lý cần cân nhắc trong Nghị quyết 98 để thúc đẩy và kiểm soát các dự án năng lượng sạch tại Thành phố Hồ Chí Minh
- Rủi ro với nhà đầu tư chiến lược có thể đổi mặt khi quyết định đầu tư vào các dự án năng lượng sạch

NHÓM CÔNG TÁC

Nhà đầu tư, đặc biệt là nhà đầu tư nước ngoài thấy rắc rối vì những điểm chên v và va chạm giữa các luật với nhau cũng như sự thiếu cụ thể giữa những quy định này, ví dụ như Luật tài sản công, nếu sản phẩm điện được sản xuất từ tài sản công/ tòa nhà công phát điện mà lại bán cho đơn vị khác thì phần thu nhập đó sẽ tính vào đâu. Thành phố Hồ Chí Minh với vai trò dẫn đầu sẽ cần tính toán đến vấn đề này. Thêm vào đó, trách nhiệm của người sẽ bảo trì hệ thống điện mặt trời áp mái trên các tòa nhà công cũng nên được quy định rõ, bởi vì, không chỉ lắp đặt xong là xong mà còn phải tính toán đến câu chuyện vệ sinh, bảo trì, bảo dưỡng, phòng chống cháy nổ,... Thành phố nên làm từng bước một, quy định thật chi tiết để nhà đầu tư có cơ sở cân nhắc quyết định đầu tư.

Chuyên gia thấy có một số vấn đề liên quan đến việc thành phố của chúng ta nằm cạnh nhiều tỉnh thành khác như Đồng Nai và Bình Dương; khi nhà đầu tư chiến lược thực hiện các dự án đi qua cả Thành phố Hồ Chí Minh và địa phương các tỉnh lân cận thì có thể gặp những vướng mắc. Chúng ta đã từng gặp phải vấn đề như vậy trong dự án đường sắt đô thị số 1 (METRO) đi qua tỉnh Bình Dương cũng đã vướng rất nhiều vấn đề pháp lý. Như vậy, hiện tại chúng ta đã có cơ sở tiền đề để nâng lên phát triển thành Luật. Các cơ quan nhà nước có thẩm quyền rút kinh nghiệm và tiên lượng trước vấn đề, xác định một cách rõ ràng để tạo cơ sở pháp lý vững chắc. Khi đó Thành phố sẽ dễ dàng thu hút nhà đầu tư hơn.

Vấn đề 3:

- Những vấn đề pháp lý cần cân nhắc trong Nghị quyết 98 để thúc đẩy và kiểm soát các dự án năng lượng sạch tại Thành phố Hồ Chí Minh
- Rủi ro với nhà đầu tư chiến lược có thể đổi mặt khi quyết định đầu tư vào các dự án năng lượng sạch

NHÓM CHUYÊN MÔN

» Khó khăn từ phía nhà đầu tư khi thực hiện dự án năng lượng xanh

Khi nói đến một dự án cơ sở hạ tầng, quan điểm truyền thống của chúng ta sẽ đặt ra nghĩa vụ cho cơ quan công quyền về phát triển một cơ sở hạ tầng có chất lượng, phục vụ kinh tế xã hội.

Tuy nhiên, theo quan điểm của chuyên gia, sự phát triển của cơ sở hạ tầng đòi hỏi sự hợp tác cả từ phía cơ quan chính quyền và nhà đầu tư. Cơ quan công quyền nên coi đó thực sự là dự án của mình chứ không phải phó mặc cho nhà đầu tư. Tư duy này phải xuất phát từ việc các cơ quan này đang thực sự coi mình tạo ra sản phẩm và công chúng sử dụng sản phẩm với một mức giá hợp lý. Đó là lý do cơ quan nhà nước cần xây dựng giá của các công trình, sản phẩm đó như thế nào để đảm bảo hài hòa lợi ích của cả nhà đầu tư và của người dân.

LS. Nguyễn Văn Hải
Luật sư Thành viên
Công ty Luật TNHH YKVN

Với kinh nghiệm làm việc cùng làm nhiều nhà đầu tư lớn trong các dự án năng lượng, vấn đề ưu đãi thuế chưa bao giờ được đặt ra do tất cả các ưu đãi này không trực tiếp ảnh hưởng đến giá mà nhà đầu tư được phép bán ra cho công chúng. Một ưu đãi thuế 10 - 20% đầu vào không giúp nhà đầu tư thu lại 10-20% lợi nhuận, vì giá sản phẩm của nhà đầu tư đã bị khép bởi nhà nước.

- Những vấn đề pháp lý cần cân nhắc trong Nghị quyết 98 để thúc đẩy và kiểm soát các dự án năng lượng sạch tại Thành phố Hồ Chí Minh
- Rủi ro với nhà đầu tư chiến lược có thể đổi mặt khi quyết định đầu tư vào các dự án năng lượng sạch

NHÓM CHUYÊN MÔN

Đối với năng lượng tái tạo, từ năm 2020, chưa có khung pháp lý rõ ràng quy định về quy trình và thủ tục đầu tư, cách thức làm sao để nhà đầu tư có thể an tâm vận hành dự án. Nhiều nhà đầu tư đã chi rất nhiều tiền vào dự án nhưng vẫn không biết mình có thực hiện được dự án hay không. Nếu nhà đầu tư không hoặc không biết thực hiện được dự án thì họ sẽ tìm ra hướng đầu tư mới; trong trường hợp này, họ không biết có thực hiện được dự án hay không nên nhà đầu tư không còn cách nào khác là chờ đợi câu trả lời và sự hướng dẫn từ phía cơ quan nhà nước. Như vậy, nhà đầu tư thực sự cần một quy trình rõ ràng từ lúc vào Việt Nam đến lúc dự án hoạt động sẽ được vận hành như thế nào, mất bao nhiêu thời gian.

Đối với điện mặt trời áp mái, quan điểm phát triển của PDP 8 là cho phép phát triển không giới hạn hình thức này theo phương thức tự sản tự tiêu. Phù hợp với Nghị quyết 98, Thành phố Hồ Chí Minh xem xét sớm triển khai phổ cập điện áp mái cho các công trình xây dựng chính quyền. Việc này có thể triển khai trên cơ sở đầu tư để sở hữu hệ thống điện hoặc mời nhà đầu tư lắp đặt và mua điện từ các nhà đầu tư tùy phương án nào mang tính kinh tế cao hơn. Ngoài ra, Thành phố Hồ Chí Minh cũng nên xem xét có cơ chế khuyến khích phổ cập điện áp mái trong lĩnh vực tư nhân thông qua tuyên truyền và có cơ chế ưu đãi triển khai phù hợp với chương trình ngân sách quy định tại Điều 5 của Nghị quyết 98. Đối với các dự án điện tái tạo chưa có trong quy hoạch, Thành phố cần thực hiện đánh giá một cách khách quan và khoa học tính khả thi về mặt kinh tế của dự án và trên cơ sở dự án có tính khả thi về mặt kinh tế và có nhà đầu tư quan tâm, Thành phố xem xét làm việc với Bộ Công thương và Chính phủ để xem xét khả năng bổ sung vào quy hoạch các dự án này.

- Những vấn đề pháp lý cần cân nhắc trong Nghị quyết 98 để thúc đẩy và kiểm soát các dự án năng lượng sạch tại Thành phố Hồ Chí Minh
- Rủi ro với nhà đầu tư chiến lược có thể đổi mặt khi quyết định đầu tư vào các dự án năng lượng sạch

NHÓM CHUYÊN MÔN

» Bộ khung thỏa thuận hợp đồng mua bán điện mà có thể tài trợ được

Việc xác định tính khả thi của dự án cần dựa trên hai yếu tố: kinh tế và tài chính. Một dự án có thể khả thi về mặt kinh tế - nghĩa là dự án đó phải có lợi ích ròng cho xã hội, phải có khả thi về kinh tế thì chính quyền mới thực hiện. Tuy vậy, khả thi về kinh tế không đi cùng với khả thi về mặt tài chính. Hiện nay, pháp luật hiện hành không có cơ chế để bảo đảm nhà đầu tư khi chưa quy định về xác định giá điện - vốn là một yếu tố chi phối các khâu vận hành, chỉ khi có giá điện, nhà đầu tư mới có thể cân đối các thông số đầu vào để ra bài toán tài chính.

Thêm vào đó, tính dự đoán về doanh thu tối thiểu là rất quan trọng đối với doanh nghiệp. Việc đòi hỏi về doanh thu tối thiểu là hoàn toàn chính đáng vì nhà đầu tư sẽ không thể bỏ toàn bộ tiền vào đầu tư mà chắc chắn phải huy động từ các tổ chức tài chính. Nếu nhà đầu tư không thể chứng minh cho các định chế tài chính về khả năng hoàn trả thì sẽ rất khó để vay.

Vấn đề 3:

- Những vấn đề pháp lý cần cân nhắc trong Nghị quyết 98 để thúc đẩy và kiểm soát các dự án năng lượng sạch tại Thành phố Hồ Chí Minh
- Rủi ro với nhà đầu tư chiến lược có thể đổi mặt khi quyết định đầu tư vào các dự án năng lượng sạch

NHÓM CHUYÊN MÔN

Tại Việt Nam hiện nay, chỉ có EVN hoặc các công ty con của EVN là bên mua điện, một cấu phần lớn của giá trị một nhà máy điện là dựa trên cơ sở nhà máy đó có thể bán điện cho EVN. Khi PPA chấm dứt, nhà máy điện không có khả năng bán điện cho bên nào khác, khoản giá trị nhờ thanh lý cũng không có khả năng bù đắp cho các khoản nợ vay đầu tư nhà máy.

Thành phố Hồ Chí Minh với vai trò vô cùng quan trọng là cơ quan đầu mối cấp phép của Chính phủ, Bộ Công thương. Như vậy, Thành phố cần có sự thấu hiểu, trao đổi với Chính phủ, Bộ Công thương để hỗ trợ doanh nghiệp nhanh chóng thực hiện được dự án, điều này cũng góp phần thúc đẩy quá trình hiện thực mục tiêu phát thải ròng bằng 0 tại năm 2050 của Việt Nam.

TỔNG KẾT PHIÊN 02

Nghị quyết 98 ban hành có ý nghĩa rất quan trọng khi quy định các vấn đề nền tảng nhưng lại đang thiếu rất nhiều các quy định hướng dẫn cụ thể về vấn đề thủ tục. Chuyên gia còn nhiều lần tăn khi theo tinh thần của Nghị quyết, đối với trường hợp có hai nhà đầu tư trở lên thỏa điều kiện của nhà đầu tư chiến lược, cơ quan nhà nước có thẩm quyền áp dụng hoặc chọn áp dụng pháp luật về đấu thầu để tổ chức lựa chọn nhà đầu tư - trong số những nhà đầu tư được xác định đáp ứng **điều kiện đối với nhà đầu tư chiến lược** (Điểm e, khoản 7 Điều 7 Nghị quyết 98). Điều này cần được hướng dẫn một cách cụ thể, tuy vậy, trong Nghị quyết 98 lại không quy định Chính phủ sẽ có Nghị định hướng dẫn đối với trường hợp này. Đây là một vấn đề rất khó để giải quyết.

Tại Điều 4, Ủy ban nhân dân Thành phố tổ chức đấu thầu lựa chọn nhà đầu tư thực hiện dự án có sử dụng đất đáp ứng đầy đủ các điều kiện sau đây:

- (i) Thuộc danh mục dự án cần thu hồi đất theo trường hợp Nhà nước thu hồi đất để phát triển kinh tế - xã hội vì lợi ích quốc gia, lợi ích công cộng theo quy định của pháp luật về đất đai;
- (ii) Có diện tích đất do Nhà nước quản lý trong khu đất thực hiện dự án;
- (iii) Đất chưa được giải phóng mặt bằng.

Nghĩa là ngoài 03 trường hợp bắt buộc phải tổ chức đấu thầu như trên, các dự án khác không thuộc 03 trường hợp này sẽ không cần phải đấu thầu. Như vậy, Thành phố Hồ Chí Minh **cũng cần có cơ chế rất rõ ràng**, sau đây cũng nên công bố danh mục dự án ưu tiên thu hút nhà đầu tư, trong đó cũng nên liệt kê rõ dự án nào không cần phải đấu thầu, dự án nào đấu thầu theo phương thức áp dụng chứ không bắt buộc theo Luật Đấu thầu, dự án nào được áp dụng hình thức chỉ định thầu. Khi có được một danh mục cụ thể như vậy, nhà đầu tư cũng biết mình được làm gì, nên làm gì và dễ dàng ra quyết định đầu tư hơn.

Chúng ta cũng có thể cân nhắc đến trường hợp:

- (i) Lựa chọn nhà đầu tư không cần qua đấu thầu khi nhà đầu tư lớn đáp ứng được cao hơn so với yêu cầu đối với nhà đầu tư chiến lược;
- (ii) Lựa chọn nhà đầu tư không cần qua đấu thầu trong trường hợp có nhà đầu tư muốn đầu tư vào dự án sau khi đã hết hạn công bố tại Hệ thống mạng đấu thầu quốc gia mà không có nhà đầu tư nào quan tâm;
- (iii) Lựa chọn nhà đầu tư không cần qua đấu thầu khi họ sẵn sàng đáp ứng những điều kiện cao hơn so với quy định, Thành phố nên cân nhắc cho họ hưởng thời gian ưu đãi dài hơn.

Diễn đàn Hỗ trợ Pháp lý Đầu tư 2023